

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	9
Előszó	11
1. Az adózás története	13
1.1. Adózás az egyetemes jogtörténetben	13
1.1.1. Adómegállapítás az őskorban és az ókorban	13
1.1.2. A feltételes adómegállapítás római jogi gyökerei	16
1.1.3. Adómegállapítás a feudális államberendezkedés idején	17
1.1.4. Adóhatósági adómegállapítás az abszolutizmus idején	22
1.1.5. Önadózás mint adómegállapítás a polgári korszak idején	24
1.2. Az adómegállapítás (adózás) Magyarország történelmében	27
1.2.1. Adózás az ősmagyarok idején	27
1.2.2. A feudális államszervezetben az adóketési jog	28
1.2.3. Adómegajánlási jog a rendi monarchia idején	30
1.2.4. Az abszolutizmus kísérlete Magyarországon, avagy az adóhivatali szakapparátus felállításának kezdetei	35
1.2.5. A polgári állam adózása	38
ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK	42
2. Az adórendszer és elemei	43
2.1. Az állami pénzügyek rendszere	44
2.1.1. Az állami bevételek rendszere	44
2.1.2. A modern adóztatás történeti alapjai	47
2.1.3. Az állami kiadások főbb jellemzői	48
2.2. Az adójogviszonyok	50
2.2.1. Az adó fogalmáról általában	51
2.2.2. Az adózás mint alapvető kötelezettség	55
2.2.3. Az adóztatás célja	57
2.2.4. Az adó fogalma a hatályos adójogban	61

2.3. Az adórendszerről általában, az adók rendszerezése	62
2.3.1. A jövedelemadók	64
2.3.2. Vagyoni típusú adók	65
2.3.3. Forgalmi adók	67
2.3.4. Az adók rendszerezése	67
2.3.5. A helyi adóztatás rendszere	69
2.3.6. Tagállami adórendszerek és az Európai Unió	72
2.3.7. A mai magyar adórendszer	73
2.4. Az adójog forrásai	75
2.4.1. Az adójog magyar forrásai	75
2.4.2. Az adójog uniós forrásai	78
2.5. Az adójog alkotmányos alapelvei	80
2.5.1. Az általánosság	80
2.5.2. Nullum tributum sine lege	81
2.5.3. Egyenlőség	82
2.5.4. Arányosság	83
2.6. Az adójog alapjai egyes külföldi alkotmányokban	84
2.7. Az adótényállás	85
2.7.1. Az adókötelezettek	86
2.7.2. Az adótárgy	89
2.7.3. Az adóalap	90
2.7.4. Az adómérték	91
2.7.5. Az adómentesség és adókedvezmény	92
2.8. Az adójogi norma szerkezete	93
2.9. Az adózói jogok	94
2.10. Adókötelezettségek rendszere	96
2.11. Felelősség az adójogban	97
2.12. Elévülés az adójogban	100
2.12.1. Az elévülésről általában	100
2.12.2. Az adó megállapításához való jog elévülése	101
2.12.3. Az adó végrehajtásához való jog elévülése	102
2.13. A nemzetközi és az EU adójog alapelemei	102
2.13.1. A nemzetközi adójog tárgya és forrásai	102
2.13.2. Az adókötelezettség teljesítési helyének meghatározása, a kettős adóztatás és annak elkerülése	103
2.13.3. Az EU adójog alapjai	104
2.13.4. Nemzetközi ügyletekre vonatkozó tagállami belső szabályok és az EU adójog	105
2.13.5. EU adójog és a kettős adóztatás elleni egyezmények viszonya	105
2.13.6. Európai forgalmi adóztatás	106
2.13.7. Az EU vámjogi szabályozása	107
ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK	108

3. Az adózás eljárási szabályai	111
3.1. Bevezetés	111
3.1.1. Az adózási folyamat	111
3.1.2. Az adóeljárás célja és jogszabályi háttere	113
3.1.3. Az adóeljárási törvények hatálya	115
3.1.4. Az adóeljárás alapelvei	117
3.2. Adózói jogok	123
3.2.1. Képviselet	123
3.2.2. Iratbetekintés	124
3.2.3. Önellenőrzés	125
3.2.4. Tájékoztatási kötelezettség	125
3.2.5. Kétszeres ellenőrzés tilalma	126
3.2.6. Jogorvoslathoz való jog	126
3.3. Az adókötelezettségek rendszere	126
3.3.1. Bejelentkezési, bejelentési kötelezettség	127
3.3.2. Pénzforgalmi számlanyitás	130
3.3.3. Adómegállapítás	130
3.3.4. Adóbevallás	135
3.3.5. Az adó megfizetése	136
3.3.6. Nyilvántartás-vezetés	138
3.3.7. Bizonylatkiállítás és -megőrzés	138
3.3.8. Nyilatkozattétel	140
3.3.9. Adatszolgáltatás	141
3.4. Az adóhatóság kötelezettségei	145
3.4.1. Adóhatóság nyilvántartási kötelezettsége	145
3.4.2. Az adóhatóság adatszolgáltatási kötelezettsége	146
3.4.3. Az adótitok	147
3.4.4. Az adóhatóság által közzétett nyilvános adatbázisok	149
3.4.5. Kezdő vállalkozások támogatása	149
3.4.6. Köztartozásmentes adózói adatbázis működtetése és közzététele	150
3.4.7. Megbízható adózók közzététele	150
3.4.8. Be nem jelentett foglalkoztatottat foglalkoztatók közzététele	150
3.4.9. Tájékoztatás adókötelezettség teljesítésének megkerüléséről	151
3.5. Hatósági eljárás	151
3.5.1. Általában az adóhatósági eljárásról	151
3.5.2. A hatósági eljárás különös szabályai	155
3.6. Az ellenőrzés (és a kapcsolódó hatósági eljárás)	165
3.6.1. Az ellenőrzés célja	165
3.6.2. Az ellenőrzés fajtái	166
3.6.3. Az adóellenőrzés	167

3.6.4. Jogkövetési vizsgálat	167
3.6.5. Ismételt ellenőrzés	170
3.6.6. Az adózók ellenőrzésre történő kiválasztása	172
3.6.7. Az ellenőrzés megindítása	174
3.6.8. Az ellenőrzés folyamata	175
3.6.9. Az adózó jogai és kötelezettségei az ellenőrzés során	176
3.6.10. Az adóhatóság jogai és kötelezettségei az ellenőrzés során	177
3.6.11. Az ellenőrzés befejezése	178
3.7. Ellenőrzést követő hatósági eljárás: az utólagos adómegállapítás	180
3.8. Jogkövetkezmények	180
3.8.1. Késedelmi pótlék	182
3.8.2. Az önellenőrzési pótlék	183
3.8.3. Az adóbírság	183
3.8.4. A mulasztási bírság	186
3.8.5. Jövedéki bírság	187
3.8.6. Intézkedések	187
3.9. Jogorvoslat a hatósági eljárásban	188
3.9.1. A fellebbezés	189
3.9.2. Felügyeleti eljárás	191
3.9.3. Közigazgatási per	192
3.9.4. A döntés módosítása vagy visszavonása az adóhatóság saját hatáskörében	192
3.9.5. Új eljárásra utasítás	193
3.9.6. Az ügyészi felhívás és fellépés	194
3.9.7. A súlyosítási tilalom	194
3.10. A végrehajtási eljárás	195
3.10.1. A végrehajtási eljárás megindítása	196
3.10.2. Biztosítási intézkedések	197
3.10.3. Átvezetés	197
3.10.4. A visszatartási jog gyakorlása	197
3.10.5. Végrehajtás pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre	197
3.10.6. Végrehajtás munkabérré	198
3.10.7. Az ingóvégrehajtás	199
3.10.8. Ingatlan-végrehajtás	200
3.10.9. A jelzálogjog bejegyzése	201
3.10.10. Jogorvoslat a végrehajtásban	201
3.10.11. A végrehajtási eljárás felfüggesztése és szünetelése	202
3.10.12. A végrehajtás költsége	203
ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK	203

3. Az adózás eljárási szabályai

Alapvető fogalmak:

- az adózási folyamat
- az adóeljárás alapelvei
- az adózó jogai
- az adókötelezettségek
- az adómegállapítás módjai
- az adóhatóságok
- az adóellenőrzés fogalma
- a hatósági eljárás fogalma, fajtái
- adóvégrehajtás
- az adójogi szankciók rendszere, fajtái
- az EU tagállamok közötti adóügyi együttműködés formái, keretei

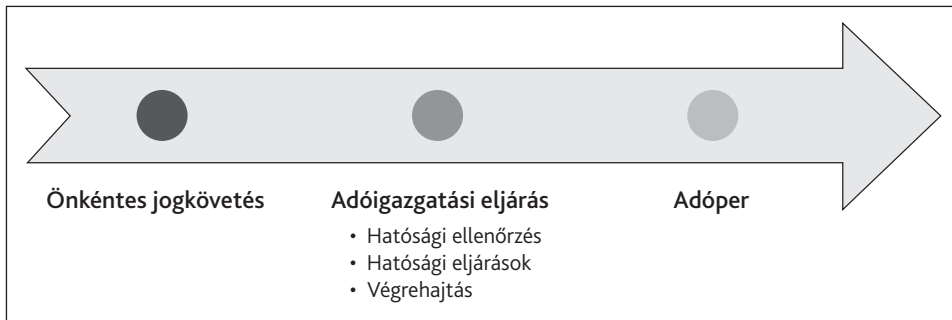
3.1. Bevezetés

Az adóeljárás az egyes adókötelezettségek teljesítésének folyamata, valamint az egyes adóhatósági eljárások összessége. Az adóeljárás folyamatként írja le az adózást, amelyben az adózás anyagi jogi normái realizálódásának kereteit rendezzi. Az adóeljárás kifejezés arra utal, hogy az anyagi jogi normák realizálódása tipikusan önkéntes jogkövetéssel, az adóigazgatási szervek közreműködése, adóigazgatási eljárás nélkül megy végbe. Az adóigazgatási eljárás az adózási folyamat része, magában foglalja az ellenőrzést, a hatósági eljárást és az adóvégrehajtást.

3.1.1. Az adózási folyamat

Az adóeljárás szabályozásának megértéséhez elengedhetetlen az adózási folyamat ismerete. Az adózási folyamat három fő részre osztható, amelyek sajátos funkciókkal párosulnak:

- az önkéntes jogkövetési szakasz;
- az adóigazgatási eljárás, amely további három részre tagolódik:
 - = az ellenőrzés,
 - = a hatósági eljárás,
 - = a végrehajtási eljárás;
- a közigazgatási per (adóper).

12. ábra: Az adózási folyamat

Ugyanakkor indokolt utalni arra, hogy az adóeljárások jelentős része az önkéntes jogkövetési szakaszban megreked, azaz más adóeljárás nem kapcsolódik hozzá. Így az előző szakaszok az esetek jelentős részében együttesen nem valósulnak meg, azaz az előzőekben jelzett folyamatnak egyes elemei jelennek csak meg egy-egy eljárásban.

Az önkéntes jogkövetés elvéből fakadóan az adóeljárás a legtöbb esetben nem igényli az adóhatóság intézkedését, hanem az adózó, illetve az adóalany saját cselekményére támaszkodik. Az adóalany önkéntes jogkövetés keretében jelentkeznek be az adóhatóságához, és bejelenti az adókötelezettségére vonatkozó lényeges körülményeket, amely alapján az adóhatóság nyilvántartásba veszi és adószámot állapít meg részére. Ezt egészíti ki a legtöbb adónem esetében alkalmazott önadózás rendszere, amelyben az adózó kötelezettsége az adóalapjának és a fizetendő adó összegének megállapítása, bevallása és megfizetése. Az adózó önálló cselekménye az önadózás körébe nem tartozó adómegállapítási módok (például kivetés vagy kiszabás) esetében is nélkülözhetetlen, mivel az adóhatóság csak az adózó által tett bevallás, illetve bejelentés során kerül olyan helyzetbe, hogy az adót meg tudja állapítani és azt az adózótól be tudja szedni.

Az adózási folyamat második, és egyben legösszetettebb része az adóigazgatási eljárás, amely három részből áll: az adóhatósági ellenőrzésből, a hatósági eljárásból és a végrehajtási eljárásból.

Az adóhatósági ellenőrzés az önkéntes jogkövetési szakaszt követi, azonban ellenőrzésre nem minden esetben kerül sor. Az adóhatóság kötelezően vagy

kockázatelemzés alapján választja ki az ellenőrzendő adózókat. Az ellenőrzés lehet teljes körű, de irányulhat csak meghatározott adónem, rövidebb időszak vagy események (például nyugtaadási kötelezettség) ellenőrzésére is. Az adóhatósági ellenőrzés mindig csak hivatalból indulhat, és az ellenőrzés minden esetben jegyzőkönyvvel zárul. Az ellenőrzést követően kezdődik az utólagos adómegállapítás, amely a hatósági eljárás egyik speciális fajtája. Az utólagos adómegállapítás akkor indul el, ha az adóhatóság valamilyen jogsértést tapasztal az ellenőrzés lefolytatása során.

A hatósági eljárás indulhat az adózó kérelmére vagy hivatalból, amely eljárás minden esetben adóhatósági döntéssel zárul. A döntés lehet például az adózó kérelme alapján nyilvántartásba vett adat is, azaz ebben az esetben például az adóhatóság döntés maga a nyilvántartásba vétel.

A végrehajtási eljárás megindításának alapja valamely végrehajtható okirat, amely lehet például a fizetési kötelezettséget megállapító jogerős hatósági határozat, az önadózás esetén a fizetendő adót tartalmazó bevallás, a behajtási eljárás során a behajtást kérő megkeresése, vagy az adózóval közölt adóhatósági adómegállapítás. A végrehajtás irányulhat többek között munkabérre, bankszámlára, ingó vagyontárgyakra és ingatlan vagyontárgyakra is.

Az adóhatóság az adóigazgatási eljárást határozattal zárja le, amit – ha nem ért egyet a megállapításaival – az adózó megfellebbezhet, illetve a fellebbezés elutasítása esetén bíróság előtt megtámadhat.

A közigazgatási per vagy adóper tág értelemben véve része az adózási folyamatnak. Az adóperre csak akkor kerül sor, ha az adózó az adóhatóság határozatát vagy az adóhatóság valamely cselekményét a bíróság előtt megtámadja.

3.1.2. Az adóeljárás célja és jogszabályi háttere

Az adóeljárás az adózási folyamat önkéntes jogkövetési szakaszára és az adóigazgatási eljárás valamennyi elemére vonatkozóan tartalmaz eljárásjogi szabályokat. Az adóeljárás kiterjed az adózók adózási, az adóhatóságok adóztatási tevékenységére, és meghatározza az adóeljárás résztvevőinek az eljárás során érvényesülő jogait és kötelezettségeit. Az adóeljárás szabályozásának forrásai:

- Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (Air.) rendelkezik az alapelvekről, az adóigazgatási eljárás általános szabályairól, az adóhatósági ellenőrzésről, a jogorvoslatról és az eljárási költségről.
- Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (Art.) szabályozza az egyes adókötelezettségeket, az egyes hatósági eljárásokat, a jogkövetkezményeket, valamint az állami adó- és vámhatóság szolgáltatásait.
- A végrehajtási eljárásról pedig az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (Avt.) rendelkezik.